

Esikitt. 1970 83/25.5.1988

M

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

Utgrävning av ett röse 1986

Beatrice Sohlström

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Arkivuppgifter	1
2. Inledning	2
3. Utgrävningens område, läge, topografi och växtlighet	3
4. Rösets karaktär före utgrävningen	4
5. Grävningstekniken	5
6. Resultaten från undersökningen	
6.1. Lager 1-7	8-12
6.2. Fynden	13
6.3. C-14 proven	14
6.4. Fosfatproven	15
7. Sammanfattning	15
8. Förteckningar	
8.1. Negativen	17-20
8.2. Diapositiven	21-22
8.3. Det recenta material som hittades i röset	23-28
8.4. Fosfatproven - resultaten	29-30
8.5. Kartorna	31
9. Kopia av grundkarta 21043 01 HÄMEENKYLÄ	32
10. Kartorna	33-46
11. Bildtavlor	47-58

1. HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

Utgrävning av ett röse 1986

Kommun: Helsingfors

By: Södra Kårböle

Tomt: Malmgård, reg.nr. 4:13

Markägare: Finska staten

Grundkarta: 2043 01 HÄMEENKYLÄ, tryckt i Helsingfors 1978

Koordinaterna för utgrävningsområdet: x = 6682 65

y = 548 03

z = 33-34

Fynden från röset: NM 23394:1-36

En förteckning över det recenta material som hittades i röset finns på sidorna 23-28 i grävningsberättelsen.

Kolproven: NM 23394:35. En förteckning finns bifogad på sid 14.

En provgrävning i omgivningarna kring röset utfördes av T. Wallenius (se grävningsberättelsen i top. arkivet).

Fynden från provgrävningen: NM 23393:1-61.

Tidigare forskning på området:

A-L. Hirviluoto 1971 (inspektion, ingen rapport)

Helsingin seudun esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset (Helsingin seutukaavaliiton julkaisu C2-1980).

En förteckning över utgrävningens kartor finns på sid 31 i grävningsberättelsen. Sidorna 32-46 upptar kartorna.

Sidorna 47-58 upptar bildtavlor med fotografier från negativen nr.

66041-44, 66048-54, 66056-57, 66059-62, 66066, 66068-70, 66072, 66084-85, 66089-90, 66093, 66095-97, 66099-100, 66102-103, 66105-108, 66112, 66115-116, 66120, 66123

Negativ som hänfö^{rs} till berättelsen: 66036-66123

Diapositiv som hänfö^r sig till berättelsen: 12855-12916

Förteckningar över negativ och diapositiv finns på sidorna 17-22.

Diar. 13.10.1986

2. INLEDNING

Vid en inspektion år 1971 av det röse denna undersökning gäller, klassificerade forskare Anna-Liisa Hirviluoto detta som en fornlämning av första klass. Röset, vilket är beläget i Malmgård i Helsingfors stad, hade inte observerats av Veikko Lehtosalo vid hans inventering av fornlämningar i Helsinge socken (nuv. Vanda stad) 1962, då han även redogjorde för fornlämningar i Malmgård. År 1980 utgav Helsingfors regionplanförbund verket, Helsingin seudun esihistorialliset kiinteät muinaisjäännökset, där röset är antecknat vid punkt 13 under benämningen Malmgård 6.

Sommaren 1986 aktualiserades undersökningen av röset och dess omgivningar genom att Helsingfors stad gjorde en ändring i stadsplanen, vilken medför kraftig bebyggelse på området. Museiverket beslöt därför att samma sommar genomföra undersökningar på området för att befria marken kring röset för disposition om inget nytt kom i dagen. Själva röset skulle dock återställas efter undersökningen i sitt forna skick.

I juli 1986 anmodades jag av förhistoriska byrån vid museiverket att ombesörja undersökningen av röset och hum.kand Tuija Wallenius att leda provgrävningen på området (se T. Wallenius grävningsrapport 1986).

Undersökningen av röset utfördes 6.8. - 5.9.1986 och provgrävningen 6.-29.8.1986, vilka båda finansierades av Helsingfors stad.

Kartritare vid röset var fil.stud. Jan Fast. Som forskningsbiträden verkade hum.kand. Kenneth Lönnqvist som även tidvis var kartritare, samt fil.stud. Tryggve Gestrin. I arbetet deltog dessutom 2-3 grävare.

Undersökningen av röset hann inte slutföras. Arbetet fortsätter sommaren 1987.

Helsingfors den 30.4.1987

Beatrice Sohlström
Beatrice Sohlström

3. UTGRÄVNINGSSOMRÅDETS LÄGE, TOPOGRAFI OCH VÄXTLIGHET

Det undersökta röset är beläget i Helsingfors stad, i Malmgård (stadsdel nr. 33) i Södra Kårböle by. Området kallas Rukkila i stadsplanen. Röset ligger högst uppe på den norra sluttningen av en långsträckt höjd i Malmgård som sträcker sig i riktning sydväst-nordost. Järnvägen mellan Helsingfors och Mårtensdal går genom höjden. Malmgårds järnvägsstation är belägen ca 480 m sydväst om röset. 200 m öster om röset löper Malmgårdsvägen. Rutiån flyter förbi höjden i nordost på ca 140 m avstånd från röset. (Se kartan s. 33).

Röset är alltså beläget nära höjdens högsta punkt (35 möh.) på 33-34 m höjd. Norr om röset sluttar marken kraftigt ner mot Rutiån där det finns en numera obrukad åker. På rösets övriga sidor är terrängen flackare och skogbevuxen.

Höjden i Malmgård omges så gott som helt av åkerjord, men de senaste årens livliga byggnadsverksamhet har i hög grad förändrat bilden. Tät bebyggelse har vuxit upp på åkrarna i Malmgård vilket gör kartan på s. 32 föråldrad.

Vegetationen kring röset kan närmast karakteriseras som lundskog. Före utgrävningen låg röset i en tät rönnskog med inslag av gran, tall, björk, lönn och ek. Rönarna var ganska unga, ca 10-25 år, medan t.ex. tallarna och granarna var betydligt äldre. Lönnarna var små, kanske ett par år gamla. Enligt intendenten för den förhistoriska byrån vid museiverket, Paula Purhonen, var terrängen ännu öppen för ca 10 år sedan, vilket visar att rönarna har vuxit upp rätt nyligen.

Träd växte inte på röset förutom några mindre rönnar vid rösets yttre kant. Alldeles intill röset växte dock större träd, en tall och en gran. Granens rötter hade i viss mån skadat röset (se närmare s. 9).

Grålav och gröna mossa förekom på rösets stenar. Den gröna mossan har börjat breda ut sig norrifrån och hade inte hunnit växa till rösets södra och sydöstra delar där den saknades sgs. helt. I den mån det fanns jord mellan stenarna i röset växte där främst harsyra, smultron,

skogsstjärnor och någon enstaka liten ormbunke.

Markvegetationen kring röset var låg och ganska gles: smultron, mossa, blåbärsris, skogsstjärnor, gräs, harsyra. Söder om röset växte främst gräs. Blåbärsriset dominerade i norr samt i nord- och sydväst. Väster om röset växte ormbunkar i större bestånd.

Terrängen kring röset var mycket stenig. Både mindre och större stenar stack upp ur markytan alldeles invid röset och längre borta. Söder om röset på ca 10 m avstånd löpte t.ex. ett stenbräm.

På Malmgårdshöjden i närheten av röset finns ytterligare två rösen. Det ena är beläget ca 15 m väster om det undersökta röset, och det andra ca 50 m sydost om detsamma. De är dock av annan karaktär. Stenarna är mycket skärviga. Rösena är ojämna och glesa till strukturen. De påminner mer om samlingar av stenar än om egentliga uppbyggda rösen. I en av stenarna på 50 m avstånd kunde ett tydligt borrhål konstateras. De två rösena är möjligen resultatet av malmletning på området, eventuellt utförd av Gruvsta järngruva, vilken verkade på nämnda ort från mitten av 1700-talet till mitten av 1800-talet.

4. RÖSETS KARAKTÄR FÖRE UTGRÄVNINGEN

Röset syntes mycket tydligt i terrängen. Stenarna höjde sig omkring 50 cm över markytan och skiljde sig markant från den omgivande terrängen. Röset var i stort sett runt till formen.

Röset såg ut att vara uppbyggt av enbart stenar utan jord emellan. Stenarnas storlek varierade, allt från 20 cm upp till 120 cm i diameter, med ett genomsnitt på 40 cm. En del av stenarna, speciellt några av de större såg ut att vara jordfasta. Stenarna i röset var inte tillhuggna eller formade utan verkade närmast vara hopplöckade från den närmaste omgivningen. Vissa av dem såg ut att vara eldskadade.

Många av ytstenarna låg löst på de underliggande stenarna. Kontaktytorna var små. Ofta nådde inte den övre stenens undersida till följande sten, utan botten vilade i "luften". Flera av stenarna kunde vicka till.

Emedan röset är uppbyggt i en sluttning låg det inte flackt utan sluttade mot norr och nordväst. Som en helhet verkade det väluppbyggt, särskilt den södra hälften som bestod av tämligen jämnstora prydligt radade stenar vilka bildade en mjukt rundad kulle. Den norra hälften bestod av betydligt större stenar och var i jämförelse med den södra hälften mycket slarvigare uppbyggd. I den nordöstra delen av röset, ungefär vid rutorna 612-613/200-201, fanns ett område som saknade egentlig stenpackning. Detta gäller även för området i ruta 610/197.

I ostnordostlig-västsydvästlig riktning löpte en svagt skönjbar fördjupning genom röset, tillspetsat sagt likt en dal mellan två kullar. Denna delade upp röset i två kategorier: prydligt uppbyggd av mindre stenar och slarvigare byggd av större.

Någon tydligt uppbyggd kantkedja kunde inte urskiljas. Rösets yttre begränsningar var överhuvudtaget inte i detta skede av undersökningen möjliga att entydigt bestämma. Torv täckte ett flertal stenar som låg alldeles invid den synliga delen av röset. Det gick inte ännu att avgöra om de hörde till röset eller ej. Särskilt i söder men också i sydost, norr och nordost låg dock de yttersta stenarna i en någorlunda enhetlig rad, vilket eventuellt kan tolkas som en kantkedja. Stenarnas storlek, form och placering varierade dock kraftigt så någon entydig iakttagelse är det inte fråga om.

Intill och utanför rösets sydöstra kant i ruta 607/202 låg tre mindre stenar lösa på torven (se diap. 12877 vid dess vänstra kant). Dessa har möjligen legat ovanpå röset och senare fallit ner.

Någon centralsten kunde inte urskiljas då utgrävningen inleddes.

5. GRÄVNINGSTEKNIKEN

Eftersom röset låg mitt i en tät rönnskog måste träden i rösets absoluta närhet fällas. Detta ombesörjdes av Helsingfors stad. Röset fotograferades innan träden fälldes (se diap. 12855-12858).

Huvudlinjen från vilken utgrävningens koordinatsystem utgick drogs med hjälp av två punkter i Helsingfors koordinatsystem: påle 600/200

har i stadens koordinatsystem värdet $x = 27599\ 62$ och $y = 45253\ 80$ och påle 640/200: $x = 27638\ 88$ och $y = 45259\ 78$. Linjen kom att gå mitt över röset i sydvästnordostlig riktning. Koordinaterna växte mot norr och öster och mätningarna utfördes från rutornas sydvästra hörn.

I samband med den av T. Wallenius ledda prov^grävningen utmärktes ett provdike som började strax nordost om röset, med pålar nedslagna 2 m från varandra. Samtidigt nedslogs pålar sydväst om röset längs huvudlinjen, liksom vid linje 610 på var sin sida av röset. Vid dessa linjer (200 och 610) spändes två snören över röset med skärningspunkten vid 610/200. Vid snörena fästes remsor av målartejp vid varje full meter för att underlätta mätningarna och insamlandet av fynden. För att ytterligare underlätta mätningarna nedslogs pålar 2 m från varandra vid linjerna 606, 616, 194 och 206, varvid de kom att bilda en pålram. Pålningen försvårades av den mycket steniga marken. Endast linje 194 blev fullständig. På de övriga sidorna saknades pålar.

Eftersom röset inte var jordblandat utan enbart bestod av stenar, kunde inga pålar eller ens metallpinnar slås ner på själva röset. Detta kompen- serades av snörena dragna över röset.

På ungefär en meters avstånd från pålramen runt röset utmärktes utgräv- ningsområdets gränser med hjälp av snören. Helst skulle hela området fram till pålramen ha undersökts, men detta hann inte genomföras. Arbetet framskred överhuvudtaget långsamt pga brist på arbetskraft. Stenarnas storlek bidrog till detta. Det var både svårt, tungt och tidskrävande att flytta dem. En lyftkran i någon form skulle ha behövts.

Fixpunkten var belägen på en stor flat sten väster om linje 200 (se generalkartan s. 33). Punkten är urgröpt i stenen och målad med röd färg. På stenen är också målat AP 25 i samma färg. Fixpunktens absoluta höjd över havet är 32.22 m. Punktens höjd är överförd från hjälppunkt 30 i Helsingfors stads koordinatsystem, vars absoluta höjd är uppmätt till 35 möh. Värdet som avlästes från avvägningssinstrumentet var 340. Avvägningssinstrumentet uppställdes strax utanför pålramen sydöst om utgrävningssområdet.

Röset och utgrävningssområdet indelades i två delar vilka undersöktes

var för sig, först den västra och därefter den östra hälften. Linje 200 bildade gränsen. Röset undersöktes inte sektorsvis pga stenarnas storlek och rösets karaktär.

Undersökningen inleddes med avvägning av området innanför pålramen innan torven avlägsnades. Ett värde avlästes varannan meter. Vidare avvägdes med jämna mellanrum punkter som i detta skede verkade utgöra gränsen för rösets utsträckning (se ytavvägningskartan s. 34. Rösets utsträckning är angiven med en streckad linje).

Efter ytavvägningen avlägsnades mossa, jord och torv från rösets och hela utgrävningsområdets översta stenlager (lager 1). Grävningssredskapen utgjordes av grävskedar, skyfflar, hinkar och rotsaxar. Här efter kartlades och fotograferades hela området, varefter stenarna från lager 1 avvägdes och avlägsnades från utgrävningsområdets västra hälft. Linje 200 fick alltså bilda gräns och profil. Efter detta grävdes lager 2 fram på utgrävningsområdets västra sida. Den östra sidan lämnades tillsvärdare intakt. I regel borttogs jord tills ett nytt stenlager kom i dagen. Vanligen var lagren 5-10 cm tjocka.

Då lagret var framgrävt följde kartläggning, fotografering och avvägning. Samma procedur upprepades genom alla lager i röset. Då det femte lagret på den västra sidan var undersökt vidtog undersökningen av rösets andra hälft, den östra sidan (öster om linje 200). Innan detta skedde ritades profilen i röset (se kartan s. 43).

Vid avvägningarna lämnades de stenar kvar, vilka verkade bilda en kantkedja i röset. Vid avvägningarna avlästes stenarnas topp och botten. Värden togs även från t.ex. stenfria fläckar i packningen.

Lager 6 undersöktes samtidigt på hela utgrävningsområdet. Här efter grävdes ytterligare det sjunde lagret innanför rösets kantkedja på den östra sidan, men alltså INTE på den västra.

Fynden togs vanligen tillvara rutvis. Lagret utmärktes med det lager som i respektive fall höll på att grävas. I vissa fall avvägdes fyndet

samtidigt som koordinaterna utmärktes. Då utgrävningen inleddes ansågs det inte nödvändigt att samla det recenta materialet. Sedan några glasskärvor hittats under stenar i rösets undre lager ändrades förfarandet. Allt material är samlat fr.o.m. lager 2 öster om linje 200 och fr.o.m. lager 4 väster om samma linje. Något material blev dock sparat även från den västra sidans lager 2-3.

På generalkartan i skala 1:500, ritad av M. Tusa, framgår det undersökta området vid röset samt provgrävningens utsträckning (se s. 33). En yt- och bottenavvägningskarta uppgjordes i skala 1:50 (se s. 34-35). En karta ritades över varje lager i skala 1:50 (se s. 36-42). Rösets profil ritades i skala 1:50 då 5 lager hade grävts. Profilen vätter mot öster och löper längs linje 200. Kartor uppgjordes också över undersökningsområdets norra och östra profiler i skala 1:50 (se s. 44-45).

Varje lager fotograferades med både dia- och svartvit film. Översiktsbilderna över röset är tagna uppifrån en stege. Ett torn för tornfotografering fanns inte att tillgå.

Sammanlagt 11 C-14 prov och 50 fosfatprov insamlades (se s. 14-15). Grålav på en av ytstenarna fotograferades.

6. RESULTATEN FRÅN UNDERSÖKNINGEN

6.1. LAGER 1 (karta s. 36, bilderna 6-13 på s. 49-52)

Undersökningen inleddes med att torven togs bort från hela utgrävningsområdet. Mossan från stenarna avlägsnades. Det förekom en aning seg torvaktig mull (svagt uppblandad med sand) och samlingar av barr och löv mellan stenarna. Jorden mellan stenarna avlägsnades varvid det framkom nya stenar.

Då det gäller rösets uppbyggnad kan noteras att mindre stenar var placerade så att de fyllde ut områdena mellan och omkring rösets största stenar, vilket tydligt går att urskilja på kartan på s. 36. De största stenarna i röset var alltså inte intäckta.

På området utan stenpackning vid rutorna 612-613/200-201, bestod jorden

av sandblandad mylla med inslag av grus. Här låg mycket småsten vilka satt löst i jorden. Glasskärvor och en tegelbit som hittades här togs ej tillvara.

Under torven bestod jorden av sandblandad mylla. På hela undersökningsområdet framkom mycket småsten, mest i nordost och sydväst. Den nordvästra sektorn var dock stenfriare i jämförelse med de övriga. I samma sektor framkom en fläck med gulfärgad ren grov sand.

I ruta 607/197 fanns en sten (avvägningsvärdena 137/154) som vid avvägningen konstaterades ligga direkt på roten till granen som stod strax invid utgrävningsområdets södra kant. Stenen hade lyfts upp av roten och låg inte på sin ursprungliga plats (se diap. 12876 vid bildens högra kant).

Det förekom föga kol i lagret.

För uppgifter om lager 1 se även s. 4-5.

LAGER 2 (karta s. 37, bilderna 14-15 på s. 52)

Det förekom föga jord mellan stenarna i röset. I den mån jord fanns bestod den av seg torvaktig mull.

Stenarna i lagret var av samma slag som i det föregående lagret. De var dock blekare till färgen i röset. På rösets västra sida fanns mindre skärviga stenar i utrymmena mellan de större stenarna i lagret. Något dylikt iaktogs inte på den östra sidan av röset.

Området ungefär vid rutorna 609-610/199-200 skiljde sig till karaktären från lagret i övrigt genom att samtliga stenar här var mindre till storleken (se kartan s. 37).

Det framkom tydligt att flera av stenarna i röset var eldskadade och sköra. Från många stenar hade en eller flera bitar lossnat och fallit ner invid stenen.

Rösets yttre begränsningar framträdde tydligare.

På hela utgrävningsområdet framkom ett nytt lager småsten utanför röset. På grund av ett missförstånd kartlades och avvägdes inte området utanför röset, väster om linje 200 (den streckade linjen bildar gränsen). Till karaktären var dock lager 2 likadant som lager 1 dvs. här förekom stenar i samma utsträckning.

Inslaget av mull minskade i hela lagret. Grov sand började förekomma i större utsträckning. I den nordöstra sektorn fanns en fläck med omrörd jord.

Endast enstaka kolfragment hittades i lagret.

LAGER 3 (karta s. 38, bilderna 16-17, 20 på s. 53, 54)

Då stenarna från lager 2 avlägsnades framkom ett tjockare lager torvaktig jord i röset på den västra sidan (väster om linje 200). På ytan låg kottar och löv. Jorden täckte helt stenarna i tredje lagret (se diap. 12887). Då jorden avlägsnades framträdde en tät matta av eldskadade skärviga mindre stenar (se bild 20 på s. 54).

På rösets östra sida satt stenarna i rutorna 609-610/200-201 löst och var ej stadigt förankrade i jorden liksom stenarna på den västra sidan av röset (se bilderna 16-17 och jämför med bilderna 18-19 på s. 53).

Att röset delvis är uppbyggt kring jordfasta stenar framträdde tydligare.

Utanför röset framgrävdes ett nytt lager småsten av samma art som i de föregående lagren. Grov sand med inslag av mylla dominerade i lagret. Fläckarna med ren gulfärgad grov sand ökade i antal och storlek. I de nord- och sydöstra sektorerna förekom omrörd jord, som ställvis visade tecken på att ha brunnit eller åtminstone utsatts för stark hetta. Området vid rutorna 612-613/200-201 skiljde sig från rösets allmänna karaktär i detta lager. Jorden bestod av grov sand med föga inslag av mylla. Här fanns inte heller eldskadade mindre stenar vilka noterades i röset i övrigt. Murket trä hittades i ruta 608/200. Detta är utmärkt på kartan med sneda streck (se diap. 12902).

Enstaka kolfragment noterades. Kol till ett C-14 prov insamlades.

LAGER 4 (karta s. 39, bilderna 18-19, 22-26 på s. 53-55)

Öster om linje 200 framkom ett liknande lager jord som i föregående lager (lager 3) väster om samma linje då stenarna avlägsnades. Ett tjockare lager torvaktig jord med tallkottar, barr och löv på ytan täckta stenarna i det fjärde lagret (se bilderna 18-19 och jämför med bilderna 16-17, 24-25 på s. 53 och 55, se även diap. 12890-91 och jämför med diap. 12894-95).

I den östra hälften av röset framkom brända skärviga stenar i sandblandad mylla med ett kraftigt inslag av sot. Jorden var starkt svartfärgad. Området vid rutorna 612-613/200-201 skiljde sig från detta. Här framträdde ren gulfärgad grov sand.

Väster om linje 200 antog lagret samma karaktär såväl innanför som utanför rösets kantkedja. Småsten i grov sand förekom på hela området. I sanden noterade ställvis små inslag av mylla. Kol förekom rikligare än i de föregående lagren men iaktogs inte i samma grad som på rösets östra sida i detta lager. Nio C-14 prov insamlades.

I den nordöstra sektorn framkom ett större område grov järnsand. Omrörd jord kunde ställvis noteras i lagret och såg ut att ha utsatts för stark hetta i den SE sektorn. Sanden var grov i sgs. hela lagret (morän).

LAGER 5 (karta s. 40, bilderna 27-29 på s. 56)

I den sydöstra sektorn framkom skärviga brända stenar i röset. Dessa låg i sot- och sandblandad mylla. Icke-brända stenar kunde dock också noteras bland dem. Ren grov sand fanns ställvis. I den nordöstra sektorn bestod jorden av ren gulfärgad grov sand.

På rösets västra sida fanns områden där sot och mylla förekom i ren form som "partiklar" i den rena grova sanden. På kartan är detta utsatt under beteckningen "smutsig sand". Graden av "smutsighet" har angivits med olika grader av tät skraffering.

I centrum av röset, i ruta 610/200 iaktogs en liten fläck chockladbrun finare sand mellan två större stenar.

I lagret omkring röset fanns omrörd jord och järnsand. Jorden verkade ha utsatts för stark hetta. Detta visas bl.a. av en sten med hög järnhalt som hittades i ruta 608/202 utanför röset (se fyndförteckningen s. 28, nr. 55). Stenen har legat i hård eld eller åtminstone utsatts för stark hetta varvid järnet har smält och gett stenen karaktären av järnslag. Utsträckningen på områdena med ren grov sand ökade. Jorden var överallt bemängd med småsten (morän).

Ett C-14 prov insamlades från ruta 610/201.

LAGER 6 (karta s. 41, bilderna 30-31 på s. 57)

Då lager 6 grävdes försvann fläckarna med smutsig jord från rösets västra hälft. Ren gulfärgad grov sand med ett kraftigt inslag av småsten (morän) framträdde på hela undersökningsområdet, förutom i den sydöstra sektorn där omrörd jord (av moränkaraktär) i viss mån kunde noteras. I den nordöstra sektorn bredde lagret med järnsand ytterligare ut sig.

Jorden på rösets östra sida har på kartan angivits som smutsig. Detta innebär att den var färgad genom inslag av sot och mylla.

Mängderna av sot och mylla hade dock kraftigt minskat i jämförelse med de föregående lagren. Enstaka brända stenar kunde iakttas. Småsten i den grova moränsanden dominerade dock.

50 fosfatprover insamlades från detta lager (se s. 15).

LAGER 7 (karta s. 42)

Endast området innanför rösets kantkedja öster om linje 200 grävdes. Resten av utgrävningsområdet vilar alltså i lager 6. På kartan över lager 7 har även området utanför rösets kantkedja inritats, vilket alltså visar lager 6.

Lagret bestod av grov sand där inslaget av mylla och sot kraftigt hade minskat men dock fortfarande kunde iakttas. Få brända stenar noterades.

6.2. FYNDEN

Fynd som visar att röset är en förhistorisk grav hittades inte. I stället insamlades ett kvartsmaterial vilket kan tolkas som förhistoriskt. Kvarts- materialet undersöktes av fil.mag Hans Peter Schulz. Det består av en retuscherad skrapa från ruta 607/195 i lager 4, tre exemplar av piécé-écaillé samt 48 avslag. Fynden hittades i lagren 2-6. De noterades både innanför och utanför röset, de flesta dock utanför rösets kantkedja. Spridningen täcker i stort sett hela det undersökta området.

Recent material (se förteckningen s. 23-28) hittades i lagren 1-6. Fynden från lager 1 tillvaratogs ej. Recent material från undersöknings- områdets västra hälft är dokumenterat i sin helhet fr.o.m. lager 4 (i enstaka fall redan tidigare) och från den östra hälften fr.o.m. lager 2.

Bland ytstenarna i lager 1 hittades glasskärvor, en tegelbit, en brödpåse av plast och en gardin. I lager 2 dokumenterades glas, tegel och porslin. Liknande material hittades i lager 3. I torven låg glas och tegel. Bland fynden kan noteras en rund knapp eller möjligen kokard av metall (se fyndförteckningen s. 25, fyndnummer 31, NM 23394:36).

Då stenarna i lager 3 avvägdes hittades glasskärvor under två stenar. En brun glasskärva (x = 609,10, y = 198,21, z = 197, fyndnummer 36) låg på torven mitt under stenen. Två skärvor mörkgrönt glas (x = 609,86, y = 200,90, z = 194, fyndnummer 41) hittades under liknande omständighe- ter. Även dessa låg på torven mitt under stenen.

En porslinsbit från lager 4 (x = 609,28, y = 199,02, z = 191, fyndnummer 40) låg i grov moränsand.

Glasskärvorna upptagna i fyndförteckningen torde härstamma från sammanlagt fyra olika flaskor, vilka har krossats och skärvorna därvid spritts över röset. Följande förteckning anger fyndnumren i förteckningen s. 23-28 över de skärvor vilka i respektive fall torde härstamma från samma flaska. Se fyndförteckningen för närmare analys av flasktyperna.

- a) 1, 2, 4, 12, 14, 23, 25, 29, 41, 42, 45, 46, 51, 55, 57, 58
- b) 7, 13, 15, 16, 22, 48, 53
- c) 3, 6, 19, 24, 37, 61
- d) 9, 10, 17, 21, 26, 30, 32, 36, 38, 39, 44, 50

Porslinsskärvorna i fyndförteckningen kan eventuellt härstamma från samma föremål (en kopp, ett fat?).

Största delen av det recenta materialet har fallit ner mellan stenarna i röset. Endast i några fall (de som påpekats ovan) är det svårare att avgöra hur skärvorna har hamnat på sina fyndplatser. Det recenta materialet finns inte uppbevarat utan har kastats bort.

6.3. C-14 PROVEN

Lager 3

1. 15g. $x = 608,10$, $y = 196,65$, $z = 33,62$ möh.

Lager 4

2. 10g. $x = 609,10$, $y = 196,20$, $z = 33,47$ möh.

3. 20g. $x = 610,35$, $y = 196,35$, $z = 33,35$ möh.

4. 10g. $x = 614,50$, $y = 197,60$, $z = 33,17$ möh.

5. 100g. ruta 611/203 $z = 33,49$ möh.

6. 13g. $x = 608,75$, $y = 201,10$, $z = 33,80$ möh.

7. 2g. $x = 610,75$, $y = 202,80$, $z = 33,64$ möh.

8. 5g. $x = 613,00$, $y = 196,60$, $z = 33,23$ möh.

9. 10g. ruta 609/200, från profilen i röset. $z = 33,77$ möh.

10. 40g. $x = 610,90$, $y = 196,25$, $z = 33,32$ möh.

Lager 5

11. 4g. $x = 610,38$, $y = 201,30$, $z = 33,57$ möh.

Sammanlagt 11 prov insamlades. I förteckningen framgår provets storlek, koordinaterna samt dess absoluta höjd över havet. Samtliga prov är utmärkta på respektive plankarta. Ordningstalen på kartorna motsvarar de som är angivna i förteckningen.

Varje prov hopsamlades från ett tämligen koncentrerat område. Prov nummer 6 och 11 inlämnades hösten 1986 för närmare datering till C-14 laboratoriet vid Helsingfors universitet.

Proven har nummer 23394:35 i fyndkatalogen.

6.4. FOSFATPROVEN

50 fosfatprov insamlades från lager 6. Se kartan s. 46 ur vilken framgår koordinaterna och avvägningsvärdet för varje enskilt prov, vilka även är antecknade i förteckningen över resultaten. Avsikten med provtagningen var att försöka fastställa en eller flera fosfatkoncentrationer, vilka eventuellt skulle kunna indikera en eller flera skelettgravar.

Proverna undersöktes och behandlades av Tuija Jantunen vid den jordbrukskemiska institutionen i Vik i Helsingfors 1.12.-15.12.1986. Resultaten framgår ur förteckningen på s. 29-30. Där framgår även i korthet processen vid undersökningen. En fosfatkarta över resultaten har inte uppgjorts.

7. SAMMANFATTNING

Röset bestod i huvudsak av två lager stenar, ganska stora till storleken, utan jord emellan. Den lilla mängd jord som fanns i röset har bildats senare av t.ex. nerfallna löv, barr. Röset var i stort sett runt till formen. Inre strukturer som t.ex. kistkonstruktioner saknades. Röset är uppbyggt kring jordfasta stenar av material från omgivningen. Centralsten saknades. En kantkedja saknades i snäv bemärkelse. Stenar av olika storlek och form var dock placerade i en någorlunda enhetlig ring vilken bildar en slags kant för röset. Denna har i rapporten för tydlighetens skull fått gå under benämningen kantkedja.

Under det egentliga röset (två lager väster om linje 200, tre lager öster om densamma) framkom ett enhetligt tjockare lager torvaktigt jord

som täckte stenarna i det följande lagret. Lagret påminde om jordytan utanför utgrävningsområdet. Under detta lager framkom ett lager med skärviga brända stenar där jorden var kraftigt uppblandad med sot. Inslaget av sot och brända stenar minskade successivt i de följande lagren, dock snabbare på den västra sidan av röset där sanden var ren fr.o.m. sjätte lagret, medan fenomenet ännu kunde iakttas i det sjunde lagret på den östra sidan.

Jorden omkring och under röset kan karakteriseras som grov moränsand, kraftigt bemängd med småsten.

Sotet och kolet var i hög grad koncentrerat till själva röset fr.o.m. lager 4. Den största kolmängd som insamlades utanför röset kom från ruta 611/203. Det har brunnit kraftigt där röset är uppbyggt. Röset är konstruerat efter branden, emedan flera av rösets stenar var eldskadade undertill. Om en kraftig brand på området visar de skörbrända stenarna samt kolen och sotet. Marken utanför röset har utsatts för stark hetta. För en närmare datering av när branden har ägt rum behövs en C-14 datering.

Tecken på förekomsten av en grav hittades ej. Inga skelettrester, brända ben eller gravfynd noterades. Eftersom undersökningen ej är slutförd kan dock inga säkra slutsatser ännu dras.

Det kvartsmaterial som hittades torde vara förhistoriskt men går ej åtminstone tillsvidare närmare att datera. Det vittnar dock om aktivitet på platsen, troligen före rösets tillkomst och kan kanske sättas i samband med boplatsen från äldre metallålder (bronsålder) ett stycke söder om röset, vilken dokumenterades under provgrävningen ledd av T. Wallenius (se rapporten i top. arkivet).

Undersökningen av röset slutförs sommaren 1987 då det även rekonstrueras. Stenarna från utgrävningsområdet skall avlägsnas. Ytterligare lager bör grävas speciellt öster om linje 200 i röset.

Rösets datering är tillsvidare öppen.

8.1. FÖRTECKNING ÖVER NEGATIVEN

- 66036 (bild 1) Översikt över röset sedan träden fällts och innan utgrävningen börjat. N-S.
- 66037-38 Panorama över röset sedan träden fällts och innan utgrävningen börjat. ESE-WNW.
- 66039-40 Samma. WSW-ENE.
- 66041-42 (bild 5) Samma. WSW-ENE.
- 66043-44 (bild 4) Samma. NNW-SSE.
- 66045-46 Samma. ENE-WSW.
- 66047 Grålav på en av stenarna i rösets översta lager i NW-sektorn. SSE-NNW.
- 66048 (bild 2) Översikt över röset efter pålningen. Mossa, jord och torv har inte avlägsnats från det översta stenlagret. Vid bildens nedre kant syns provgrävningsskiktet. NNE-SSW, fotograferat uppifrån.
- 66049-50 (bild 3) Panorama över röset innan mossor, jord och torv tagits bort från det översta stenlagret. NW-SE, uppifrån.
- 66051-52 (bild 7) Lager 1. Panorama över röset sedan mossor, jord och torv tagits bort från rösets översta stenlager samt från utgrävningssområdet i övrigt. N-S.
- 66053-54 (bild 9) Samma. SE-sektorn är i förgrunden. SSE-NNW.
- 66055 Lager 1. Jord och torv har avlägsnats från hela utgrävningssområdet. Provdiket vid bildens nedre kant är nedgrävt ett lager. NNE-SSW, uppifrån.
- 66056-57 (bild 6) Lager 1. Panorama över röset sedan mossor, jord och torv avlägsnats från utgrävningssområdet. ENE-WSW.
- 66058 Lager 1. Mossor, jord och torv har avlägsnats från utgrävningssområdet. Provdiket vid bildens nedre kant är nedgrävt ett lager. NNE-SSW, uppifrån.
- 66059-62 (bild 10) Panorama, lager 1. NNW-SSE, uppifrån.
- 66063 (bild 12) NE-sektorn, lager 1. Ungefär i mitten på bilden syns ett område i röset (rutorna 612-613/200-210) vilket saknade egentlig stenpackning. SSE-NNW, uppifrån.
- 66064 Samma.
- 66065 SE-sektorn, lager 1. SSE-NNW, uppifrån.

- 66067 Lager 1. SW-sektorn. SSW-NNE.
- 66068-69 (bild 8) Panorama, lager 1. SW-sektorn är i förgrunden.
WSW-ENE.
- 66070 (bild 13) Område inom röset i NE-sektorn (rutorna 612-613/
200-201) vilket saknade egentlig stenpackning.
Lager 1. NE-SW.
- 66071 Översikt över röset sedan stenarna från lager 1
avlägsnats från rösets västra sektorer. Provdiket
vid bildens nedre kant är nedgrävt ett lager.
NNE-SSW, uppifrån.
- 66072 (bild 14) Rösets västra sida, lager 2. NNW-SSE, uppifrån.
- 66073-74 Panorama över rösets västra sida, lager 2. NNW-SSE.
- 66075 SE-sektorn, lager 1. SSE-NNW.
- 66076-77 Panorama över rösets västra sida, lager 2. WSW-ENE.
- 66078-79 Panorama över rösets västra sida. Stenarna från
lager 2 har avlägsnats och lager 3 har ännu inte
grävts fram. NNW-SSE, uppifrån.
- 66080 Rösets västra sida. Stenarna från lager 2 har
avlägsnats och lager 3 har ännu inte grävts fram.
NNW-SSE, uppifrån.
- 66081 Rösets västra sida, lager 3. NNW-SSE, uppifrån.
- 66082-83 Panorama över rösets västra sida, lager 3. NNW-SSE,
uppifrån.
- 66084 (bild 20) Rösets västra sida, lager 3. SW-sektorn är i förgrunden.
WSW-ENE, uppifrån.
- 66085 (bild 21) Arbetsbild. Sedan lager 3 har avvägts plockas
stenarna bort innan grävandet av följande lager
tar vid. Västra sidan av röset. NNW-SSE, uppifrån.
- 66086 Rösets profil vid 609/200. Markytan framför profilen
är lager 4. WSW-ENE.
- 66087-88 Panorama över rösets västra sida, lager 4. NNW-SSE,
uppifrån.
- 66089 (bild 22) Rösets västra sida, lager 4. NNW-SSE, uppifrån.
- 66090 (bild 23) Rösets västra sida, lager 4. SW-sektorn är i förgrunden.
WSW-ENE, uppifrån.
- 66091-92 Panorama över rösets västra sida, lager 5. NNW-SSE,
uppifrån.
- 66093 (bild 28) Rösets västra sida, lager 5. SW-sektorn är i förgrunden.
WSW-ENE, uppifrån.

- 66094 Rösets västra sida, lager 5. SW-NE.
- 66095 (bild 29) Rösets västra sida, området innanför rösets kantkedja, lager 5. SW-NE, uppifrån.
- 66096 (bild 35) Profilen i röset vid linje 200, 606-610/200. WNW-ESE.
- 66097 (bild 34) Profilen i röset vid linje 200, 608-612/200. WNW-ESE.
- 66098 Profilen i röset vid linje 200, 610-615/200. WNW-ESE.
- 66099 (bild 33) Samma.
- 66100 (bild 32) Profilen i röset vid linje 200. N-S.
- 66101 Rösets östra sida, lager 1. SSW-NNE.
- 66102 (bild 15) Rösets östra sida, lager 2. SSE-NNW, uppifrån.
- 66103 (bild 16) Rösets östra sida, lager 3. SSE-NNW, uppifrån.
- 66104 Rösets östra sida, lager 3. Bilden avbildar huvudsakligen ruta 609/201. ESE-WNW.
- 66105 (bild 17) Område med mindre stenar i rutorna 609-610, 60/200-201 i lager 3 på rösets östra sida. Jämför med bild 66104. SE-NW.
- 66106 (bild 18) Stenarna från lager 3 har avlägsnats från rösets östra sida. Området fotograferades innan lager 4 grävdes fram. SSE-NNW, uppifrån.
- 66107 (bild 19) Rutorna 609-610, 60/200-201. Stenarna från lager 3 har avlägsnats. Området fotograferades innan lager 4 grävdes fram. SE-NW.
- 66108 (bild 26) Arbetsbild. Lager 4 på rösets östra sida grävs fram. WSW-ENE.
- 66109 Samma.
- 66110 Rösets östra sida, lager 4. Lutande stenar i kantkedjan i SE-sektorn. Murket trä finns mellan de tre stora stenarna längst till höger (se bild 66111). Småstenarna ligger i kraftigt sotblandad jord. ENE-WSW.
- 66111 Ruta 608/200. Murket trä i sotblandad jord mellan stenar i lager 4. ENE-WSW.
- 66112 (bild 24) Rösets östra sida, lager 4. Bildar ett panorama tillsammans med bild 66113. SSE-NNW, uppifrån.
- 66113 Rösets östra sida, lager 4. Bildar ett panorama tillsammans med bild 66112. SSE-NNW, uppifrån.
- 66114 Rösets östra sida, lager 4. NNE-SSW, uppifrån.
- 66115 (bild 25) Rösets östra sida, området innanför kantkedjan, lager 4. E-W, uppifrån.

- 66116 (bild 27) Rösets östra sida, lager 5. SSE-NNW, uppifrån.
66117 Rösets östra sida, lager 5, området innanför kantkedjan.
NNE-SSW.
66118 NE-sektorn, lager 5. ENE-WSW.
66119 Rad av stenar längs linje 200. Markytan är lager
5. NNE-SSW.
66120 (bild 30) Rösets östra sida, lager 6. SSE-NNW, uppifrån.
66121 Rösets västra sida, lager 6. NNW-SSE, uppifrån.
66122 Hela utgrävningsområdet i lager 6. NNW-SSE, uppifrån.
66123 (bild 31) Samma.

8.2. FÖRTECKNING ÖVER DIAPOSITIVEN

- 12855 Röset före utgrävningen. W-E.
- 12856 Samma. SW-NE.
- 12857 Samma. ESE-WNW.
- 12858 Samma. SSW-NNE.
- 12859 Översikt över röset sedan träden fällts och innan utgrävningen börjat. SE-NW.
- 12860 Samma. WSW-ENE.
- 12861-62 Samma. ENE-WSW.
- 12863-64 Samma. NW-SE.
- 12865-66 Översikt över röset sedan träden fällts. Efter pålningen. NW-SE.
- 12867 Samma. NNE-SSW.
- 12868 Grålav på en av stenarna i rösets översta lager i NW-sektorn. SSE-NNW.
- 12869 Lager 1. NNE-SSW.
- 12870-71 Samma. NNW-SSE.
- 12872 Lager 1, SW-sektorn i bakgrunden. E-W.
- 12873 Lager 1, SE-sektorn i förgrunden. SSE-NNW.
- 12874 Lager 1, NE-sektorn i bakgrunden. SE-NW.
- 12875 Lager 1, NE-sektorn i förgrunden och NW-sektorn i bakgrunden. ESE-WNW.
- 12876 Lager 1, SW-sektorn. WSW-ENE.
- 12877 Lager 1, SE-sektorn. SSE-NNW.
- 12878 Lager 1, NE-sektorn. ENE-WSW.
- 12879 Lager 1, NE-sektorn. Ungefär i mitten på bilden syns ett område (rutorna 612-613/200-201) vilket saknar egentlig stenpackning. SSE-NNW.
- 12880 Samma. NE-SW.
- 12881-83 Arbetsbilder.
- 12884 Lager 2, rösets västra sida. NNW-SSE.
- 12885 Lager 2, rösets östra sida. SSE-NNW.
- 12886 Lager 2, SE-sektorn, området utanför rösets kantkedja. SSE-NNW.
- 12887 Stenarna från lager 2 har avlägsnats från rösets västra sida. Lager 3 har ännu inte grävts fram. NNW-SSE.
- 12888 Lager 3, rösets västra sida. NNW-SSE.

- 12889 Lager 3, rösets västra sida innanför kantkedjan. NNW-SSE.
- 12890 Lager 3, rösets östra sida. SSE-NNW.
- 12891 Lager 3, rösets östra sida, område med mindre stenar i rutorna 609-610/200-210. SE-NW.
- 12892 Lager 3, NW-sektorn, området utanför rösets kantkedja. NNW-SSE.
- 12893 Lager 3, SW-sektorn, området utangör rösets kantkedja. SW-NE.
- 12894 Stenarna från lager 3 har avlägsnats från rösets östra sida. Området fotograferades innan lager 4 grävdes fram. SSE-NNW.
- 12895 Rutorna 609-610,60/200-201. Stenarna från lager 3 har avlägsnats. Området fotograferades innan lager 4 grävdes fram. Jämför med diap. 12899. SE-NW.
- 12896 Lager 4, rösets västra sida. NNW-SSE.
- 12897 Samma. WSW-ENE.
- 12898 Lager 4, rösets östra sida. SSE-NNW.
- 12899 Lager 4, SE-sektorn. SSE-NNW.
- 12900 Lager 4, rösets östra sida innanför kantkedjan. E-W.
- 12901 Lager 4, NW-sektorn, området utanför rösets kantkedja. NNW-SSE.
- 12902 Ruta 608/200. Murket trä i sotblandad jord mellan stenar i lager 4. ENE-WSW.
- 12903 Arbetsbild. Kenneth Lönnqvist ritar.
- 12904 Lager 5, rösets västra sida. NNW-SSE.
- 12905 Lager 5, området innanför kantkedjan i NW-sektorn. SW-NE.
- 12906 Lager 5, rösets västra sida, området innanför kantkedjan. SW-NE.
- 12907 Lager 5, rösets östra sida. SSE-NNW.
- 12908 Lager 5, rösets östra sida, området innanför kantkedjan söder om linje 611. NNE-SSW.
- 12909 Lager 5, NW-sektorn, området utanför rösets kantkedja. SW-NE.
- 12910 Lager 5, SW-sektorn, området utanför rösets kantkedja. SW-NE.
- 12911 Hela utgrävningsområdet i lager 6. SSE-NNW.
- 12912 Samma. SE-sektorn i förgrunden. SSE-NNW.
- 12913 Profilen i röset vid linje 200. NNW-SSE.
- 12914 Profilen i röset vid linje 200, 606-610/200. WNW-ESE.
- 12915 Profilen i röset vid linje 200, 608-612/200. WNW-ESE.
- 12916 Profilen i röset vid linje 200, 610-615/200. WNW-ESE.

8.3. FÖRTECKNING ÖVER DET RECENTA MATERIAL SOM HITTADES I RÖSET

Lager 2

607/201

1. Mörkgrönt glas från en butelj, 2 skärvor, tjocklek 4 mm. Vikt 20 g.

610/200

2. Mörkgrönt glas, troligen från en butelj, 3 skärvor, tjocklek 4 mm. Vikt 3 g.
3. Brun glasskärva, troligen från en butelj, tjocklek 4 mm. Vikt 1 g.
4. Tegel, ljusbrunt, tjocklek 6 mm. Vikt 24 g.

610/201

5. Mörkgrönt glas från en butelj, 14 skärvor, tjocklek 5 mm. Vikt 86 g.
6. Vitt porcelain utan text och mönster, 5 skärvor, tjocklek 7 mm. Vikt 7 g.

610/202

7. Brun glasskärva, troligen från en butelj, tjocklek 4 mm. Vikt 2 g.
8. Halsen till en glasflaska samt en bit av mynningen som lossnat, ljusgrönt glas, glasets tjocklek vid mynningen 5 mm, mynningen är 18 mm i diameter (inre mått). Vikt 78 g.

611/198

9. Glasskärva, genomskinlig, tjocklek 3 mm. Vikt under 1 g.
x = 611,15, y = 198,75, z = 201

611/200

10. Genomskinligt glas från en flaska, 5 skärvor, tjocklek 3-5 mm.
Vikt 5 g.

612/200

11. Tegel. Vikt under 1 g.

Lager 3

608/200

12. Mörkgrön glasskärva från en butelj, tjocklek 5 mm. Vikt 2 g.

13. Ljusgrön glasskärva från en flaska, tjocklek 3 mm. Vikt 1 g.

608/201

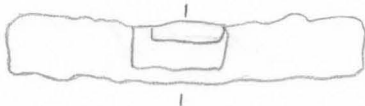
14. Mörkgrönt glas, 28 skärvor från samma flaska, delar av botten, hals, sidor, mynning. På två av skärvorna står texten "NO RETURN" i relief. Likaså i relief kan skadade bokstäver läsas på två skärvor, "DEPO" på den ena och "NO" på den andra skärvan. På bottenbiten syns siffran 2 i relief samt två stämplor vilka torde ange flasktillverkaren. Skärvornas tjocklek: botten 6 mm, hals 3 mm, sidan 3 mm. Vikt 191 g.
15. Ljusgrönt glas från en flaska, 3 skärvor, tjocklek 3-4 mm. Vikt 16 g.

608/202

16. Ljusgrönt glas från en flaska, 4 skärvor, tjocklek 4 mm. Vikt 30 g.

609/198

17. Glasskärva, genomskinlig, tjocklek 8 mm. Vikt 3 g. I kanten på skärvan syns otydligt fragment av två bokstäver och/eller siffror.
18. Fragment av ett metallföremål, längs 4,6 cm, bredd 9 mm. Vikt drygt 2 g.
 $x = 609,45$, $y = 198,58$, $z = 189$

609/199

19. Brun glasskärva, tjocklek 5 mm. Vikt 21 g. Skärvan härstammar från en flaska som innehållit whisky av märket Ballantine. Texten "Ballan" står i relief på skärvan. Slutet på namnet har fallit bort då glaset har spruckit. Biten låg i torven invid linje 200.
20. Tegel, ljusbrunt, poröst, 2 bitar. Vikt 5 g.

609/200

21. Genomskinligt glas från en flaska, 2 skärvor, tjocklek 3 mm. Vikt 34 g.

609/202

22. Ljusgrönt glas från en flaska, 2 skärvor, tjocklek 4 mm. Vikt 10 g.

610/200

23. Mörkgrönt glas från en butelj, 2 skärvor, tjocklek 4 mm. Vikt 10 g.

24. Brun glasskärva, tjocklek 3-5 mm. Härstammar troligen från en flaska som innehållit whisky av märket Ballantine. Glaset är böjt i en tvär vinkel vilket visar att flaskan haft en fyrkantig form. Vikt 23 g.

610/201

25. Mörkgrönt glas från en butelj, 7 skärvor, tjocklek 2,5-7,5 mm. Vikt 18 g.

26. Genomskinligt glas från en flaska, 2 skärvor, tjocklek 3 mm. Vikt 6 g. På den mindre skärvan står bokstäverna "KO" i relief.

27. Vitt porcelain utan text och mönster, en skärva, tjocklek 2 mm. Vikt 1 g.

28. Metallfolie. Vikt under 1 g.

611/201

29. Mörkgrönt glas från en butelj, 2 skärvor, tjocklek 3-4 mm. Vikt 11 g.

30. Bit av botten samt sidor till en flaska av genomskinligt glas tillverkad av Alko. Namnet står i relief på skärvan. På glasskärvan står, också i relief, bokstaven "R" samt siffran "14". Bottenens tjocklek 2-6 mm, tjockleken på flaskans sida 4 mm. Bottenen är 65 mm i diameter (yttre mått). Vikt 26 g.

612/200

31. Rund knapp eller kokard av metall. Niten eller öglan baktill är avbruten. En bomb med en eldslåga är avbildad på framsidan (samma motiv används än i dag i Finlands armé). Knappens rand är en aning förtjockad. Storlek 23 mm i diameter, höjd 5 mm, tjocklek 2 mm. Vikt 5 g. Enligt uppgifter från krigsmuseet i Helsingfors torde knappen vara från 1700- eller 1800-talet. Den har tillhört en menig soldat inom artilleriet. Knappen är antecknad i huvudkatalogen under nummer 23394:36.

x = 612,66, y = 200,78, z = 210

32. Genomskinligt glas från en flaska, 5 skärvor, tjocklek 5,5 mm.
Vikt 5 g.
33. Tegel, ljusbrunt, poröst, 3 bitar. Vikt 5 g.
34. Tegel. Vikt under 1 g.

Lager 4

607/196

35. Tegel, ljusbrunt, poröst, 3 bitar. Vikt 1 g.

609/198

36. Glasskärva, genomskinlig, tjocklek 4 mm. Vikt 1 g.
x = 609,10, y = 198,21, z = 197

609/199

37. Brun glasskärva, tjocklek 7 mm. Vikt 36 g.
Skärvan torde härstamma från en flaska som innehållit whisky av märket Ballantine. Glasbiten hittades under en sten som är dokumenterad i tredje lagret.
x = 609,43, y = 199,14, z = 183
38. Genomskinlig glasskärva från en flaska, tjocklek 3 mm. Vikt 4 g.
x = 609,18, y = 199,90, z = 187
39. Genomskinlig glasskärva från en flaska, tjocklek 3 mm. Vikt 4 g.
Hittades invid linje 200.
40. Vitt porslin utan text och mönster, kantbit, tjocklek 3 mm. Vikt 1 g.
x = 609,28, y = 199,02, z = 191

609/200

41. Mörkgrönt glas från en butelj, 2 skärvor, tjocklek 3 mm. Vikt 1 g.
Skärvorna hittades under en sten som är dokumenterad i lager 3.
x = 609,86, y = 200,90, z = 194

42. Mörkgrönt glas från en butelj, 8 skärvor varav en bottenbit, tjocklek 3 mm, bottenbiten 9 mm. Vikt 12 g.
43. Tegel, ljusbrunt, poröst, 5 bitar. Vikt 13 g.
44. Genomskinlig glasskärva från en flaska, tjocklek 3 mm. Vikt 2 g.

609/201

45. Mörkgrön glasskärva från en butelj, tjocklek 4 mm. Vikt 2 g.

610/198

46. Tegel, ljusbrunt, poröst, 2 bitar. Vikt 22 g.
 $x = 610,34$, $y = 198,82$, $z = 213$

610/201

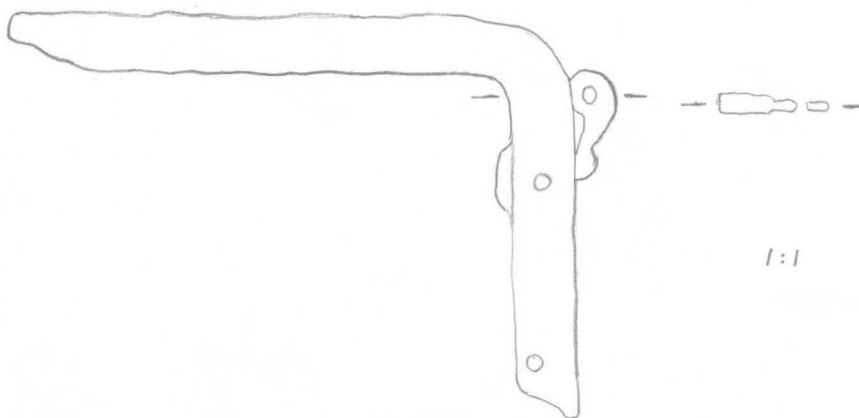
47. Mörkgrönt glas från en butelj, 2 skärvor, tjocklek 5-6 mm. Vikt 1 g.
48. Tegel. Vikt under 1 g.

610/202

49. Glasskärva, ljusgrön, tjocklek 2 mm. Vikt 1 g.

611/196

50. Fragment av en metallbygel till en portmonnä eller väska.
 $79 \times 49 \times 2$ mm. Vikt 8 g.
 $x = 611,14$, $y = 196,20$, $z = 213$

611/200

51. Glas, genomskinligt, 19 skärvor från en flaska tillverkad av Alko. Korken är fastskruvad vid halsen. Den vita metallkorken bär namnet Alko i grönt. Skärvornas tjocklek 2,5-4 mm. Mynningens diameter 18 mm (inre mått). Vikt 86 g.

611/201

52. Mörkgrön glasskärva från en butelj, tjocklek 4 mm. Vikt 2 g.
53. Tegel, ljusbrunt, poröst, 5 bitar. Vikt 10 g.
54. Ljusgrön glasskärva från en flaska, tjocklek 4 mm. Vikt 2 g.

Lager 5

608/202

55. Sten med hög härnhalt vilken legat i hård eld. Metallen har smält och gett stenen karaktären av järnslag. Hittades invid och utanför rösets kantkedja. 75 x 69 x 28 mm. Vikt 240 g.

609/200

56. Mörkgrön glasskärva från en butelj, tjocklek 5 mm. Vikt 2 g. Skärvan hittades under en sten.
57. Vitt porslin utan text och mönster, kantbit, tjocklek 3 mm. Vikt 4 g.
x = 610,12, y = 200,68, z = 205

611/201

58. Mörkgrönt glas från en butelj, 2 skärvor, tjocklek 4 mm. Vikt 4 g.
59. Vitt porslin utan text och mönster, en skärva, tjocklek 3 mm.
Vikt 1 g.

Lager 6

608/201

60. Mörkgrön glasskärva från en butelj, tjocklek 3 mm. Vikt 1 g.

Lösfynd

61. Brun glasskärva, tjocklek 5 mm. Vikt 8 g. Hittades i SW-sektorn från något av de översta lagren.

8.4. FOSFATPROVEN - RESULTATEN

Processen:

extrakt	[5g \leq 0,5mm provmaterial
5h		
50-55°C		50 ml 2% citronsyra

5h	[10 ml extrakt
50-55°C		10 ml amm.heptamol.
		1 ml natr.sulf.
		1 ml hydrokinonin
		78 ml dejoniserat vatten

Andra fotometern:

C.A. = 232	244
ABS. = 1 727	1 636
200 = 202	203
400 = 400	400
600 = 549	566
800 = 673	695
1000 = 717	734

Teckenförklaring:

X, Y, Z = koordinaterna , avvägningsvärde

P = fosfatresultatet för respektive prov

Prov(nr.)	X	Y	Z	P	Utspätt med vatten	Andra fotometern
1	613,50	195,30	263	401		401
2	613,80	197,00	257	344		
3	613,50	198,90	246	355		
4	613,00	198,30	240	385		
5	613,00	197,00	254	405		
6	612,60	195,50	252	364		
7	612,00	195,20	248	280		
8	612,00	197,00	226	460		
9	612,20	198,55	236	225		
10	612,20	199,25	227	402		
11	611,20	199,55	217	570		

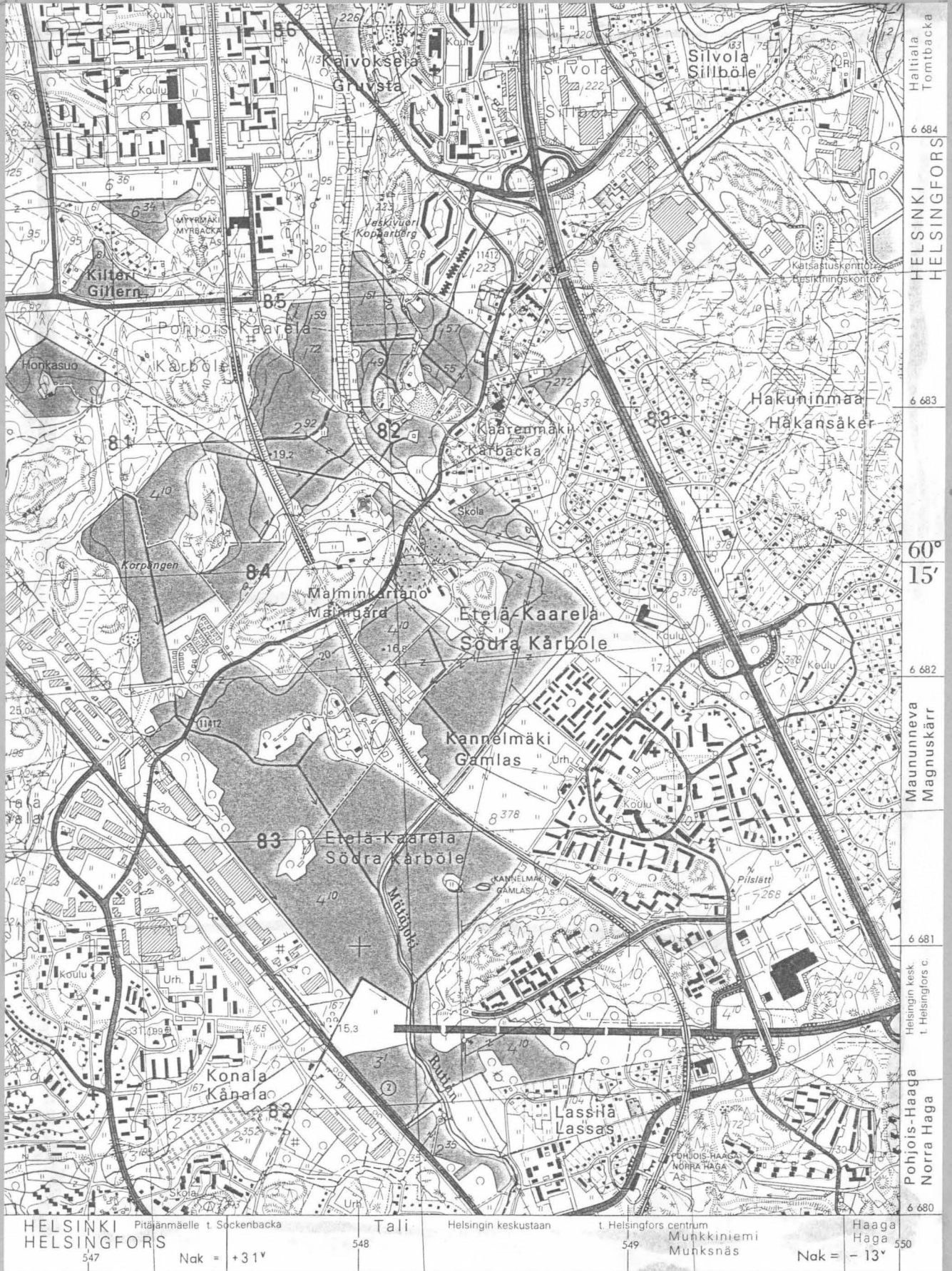
Prov (nr.)	X	Y	Z	P	Utspätt med vatten	Andra fotometern
12	611,00	198,80	231	718	380	734
13	611,40	198,00	231	341		
14	610,45	197,90	231	046		045
15	610,60	199,70	211	716	466	
16	610,10	199,20	217	570		
17	609,20	199,80	207	233		
18	608,40	199,25	203	355		
19	609,20	198,30	218	650		
20	609,60	197,15	231	457		
21	609,90	196,20	238	717	400	
22	611,00	195,50	243	709		
23	608,95	195,45	239	120		
24	608,00	195,10	233	117		
25	608,00	197,35	214	494		
26	607,00	198,00	203	395		398
27	607,00	197,15	203	249		249
28	607,00	196,30	221	718	374	734
29	606,88	195,85	231	495		
30	610,60	201,50	219	058		
31	610,60	202,25	216	304		
32	611,10	203,00	219	281		
33	611,60	203,90	225	317		
34	612,90	203,00	238	250		
35	612,80	201,80	233	279		
36	612,20	201,20	222	265		
37	611,40	200,70	224	460		
38	609,70	203,00	204	401		
39	607,00	203,80	182	212		
40	607,45	202,00	180	436		
41	607,35	200,80	183	114		
42	608,70	200,70	197	217		
43	609,45	200,85	208	080		
44	609,80	200,10	217	378		
45	610,05	200,85	216	027		
46	609,80	201,75	203	716	435	
47	613,30	203,60	248	498		
48	614,10	202,90	254	283		
49	614,05	201,75	257	470		477
50	614,15	200,10	250	219		

8.5. FÖRTECKNINGEN ÖVER KARTORNA

Kopia av grundkarta 21043 01 HÄMEENKYLÄ	32
Generalkarta 1:500	33
Ytavvågningskarta 1:50	34
Bottenavvågningskarta 1:50	35
Lager 1. 1:50	36
Lager 2. 1:50	37
Lager 3. 1:50	38
Lager 4. 1:50	39
Lager 5. 1:50	40
Lager 6. 1:50	41
Lager 7. 1:50	42
Rösets profil i riktning N-S. 1:50	43
Det utgrävda området s profiler, riktningarna W-E och N-S. 1:50	44-45
Karta över tagna fosfatprov. 1:50	46

HELSINGFORS, MALMGÅRD [6], RUKKILA

Grundkarta 2043 01 HÅAMEENKYLA, tryckt i Helsingfors 1978

HELSINKI HELSINGFORS 547	Pitäjänmäelle t. Sockenbacka Nak = +31°	Tali 548	Helsingin keskusta 549	t. Helsingfors centrum Munkkiniemi Munksnäs	Haaga Haga 550 Nak = -13°
--------------------------------	--	-------------	---------------------------	---	------------------------------------

X Det undersökta röset

X 6682 : 65
 Y 548 : 03
 Z 33 - 34

HELSINGFORS. MALMGÅRD 6, RUKKILA

B. SOHLSTRÖM 1986

YtavvÄgnings karta

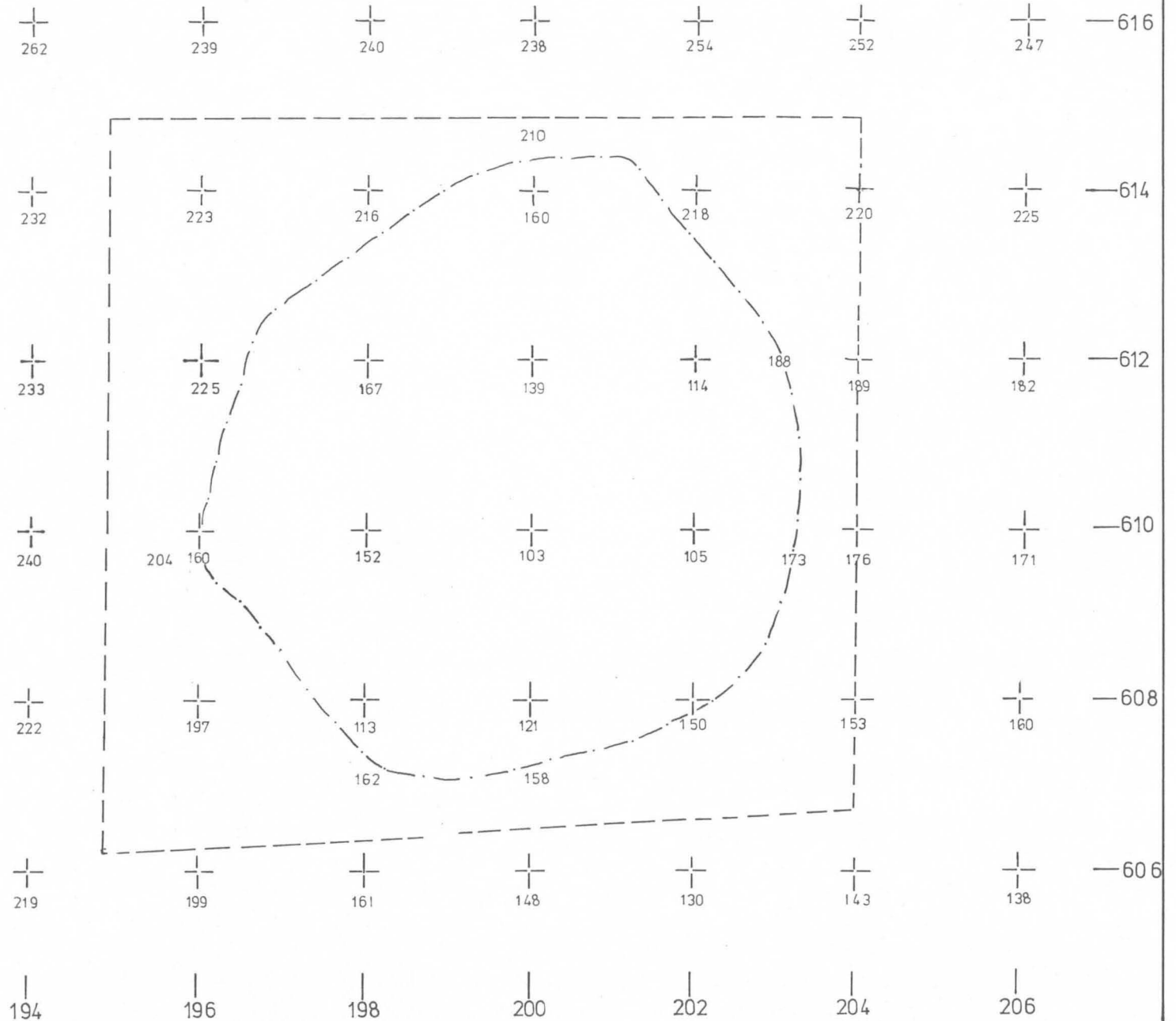
Fp 340 = 32,22 möh.

Skala 1:50

Teckn. J. Fast

— · — · — = Rössets omfång

0 2m

HELSINGFORS, MALMGÅRD [6], RUKKILA

B. SOHLSTRÖM 1986

Bottenavvägnings karta

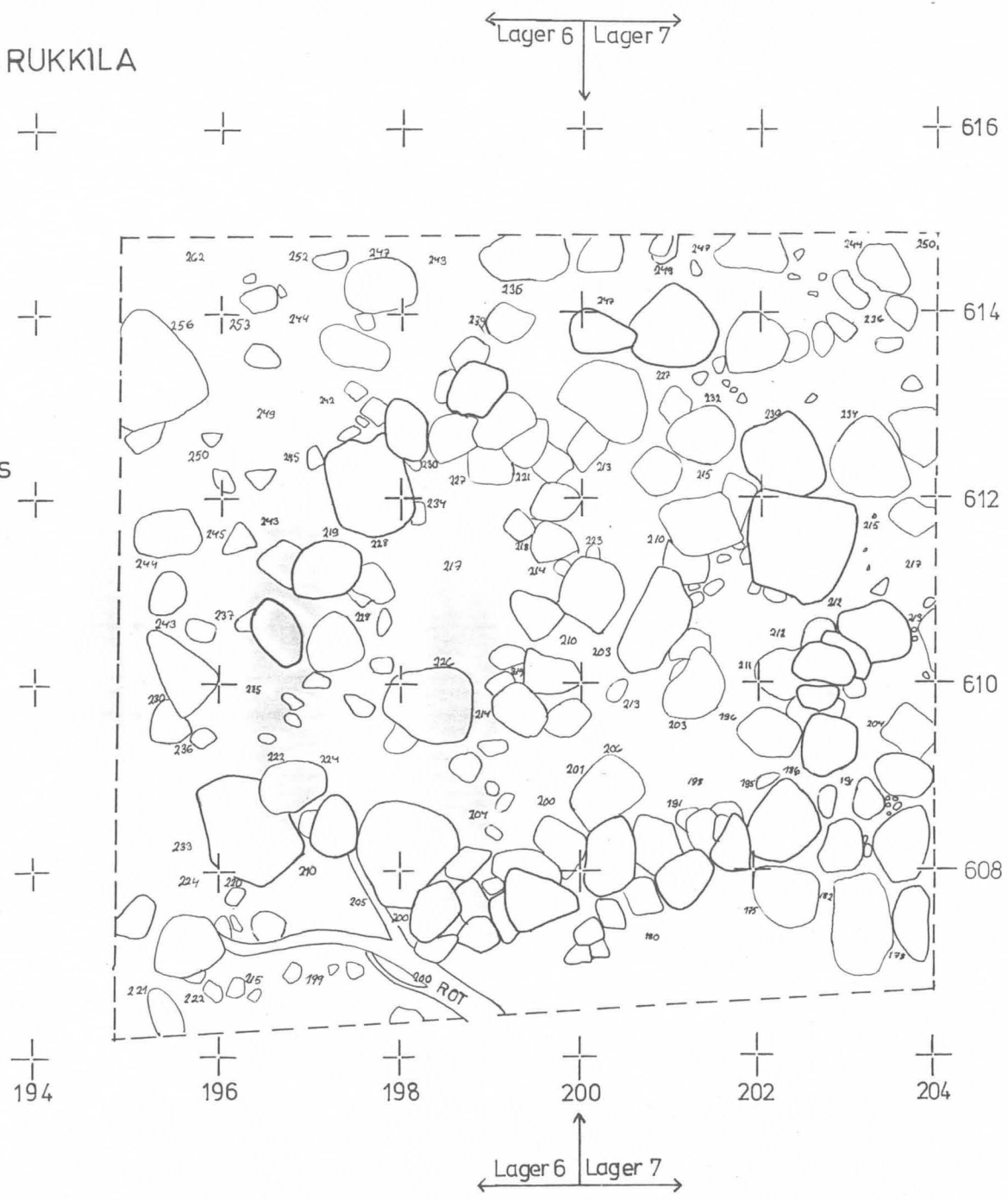
Fp 340 = 32.22möh.

Skala 1:50

Teckn. J. Fast

----- = utgrävningsområdets gräns

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6

RUKKILA

B. SOHLSTRÖM 1986

Lager III

Fp 340 = 32,22 möh.

Skala 1:50

Teckn. J.Fast

0 2m

--- = utgrävningsområdets
gräns

1 = sandblandad mylla

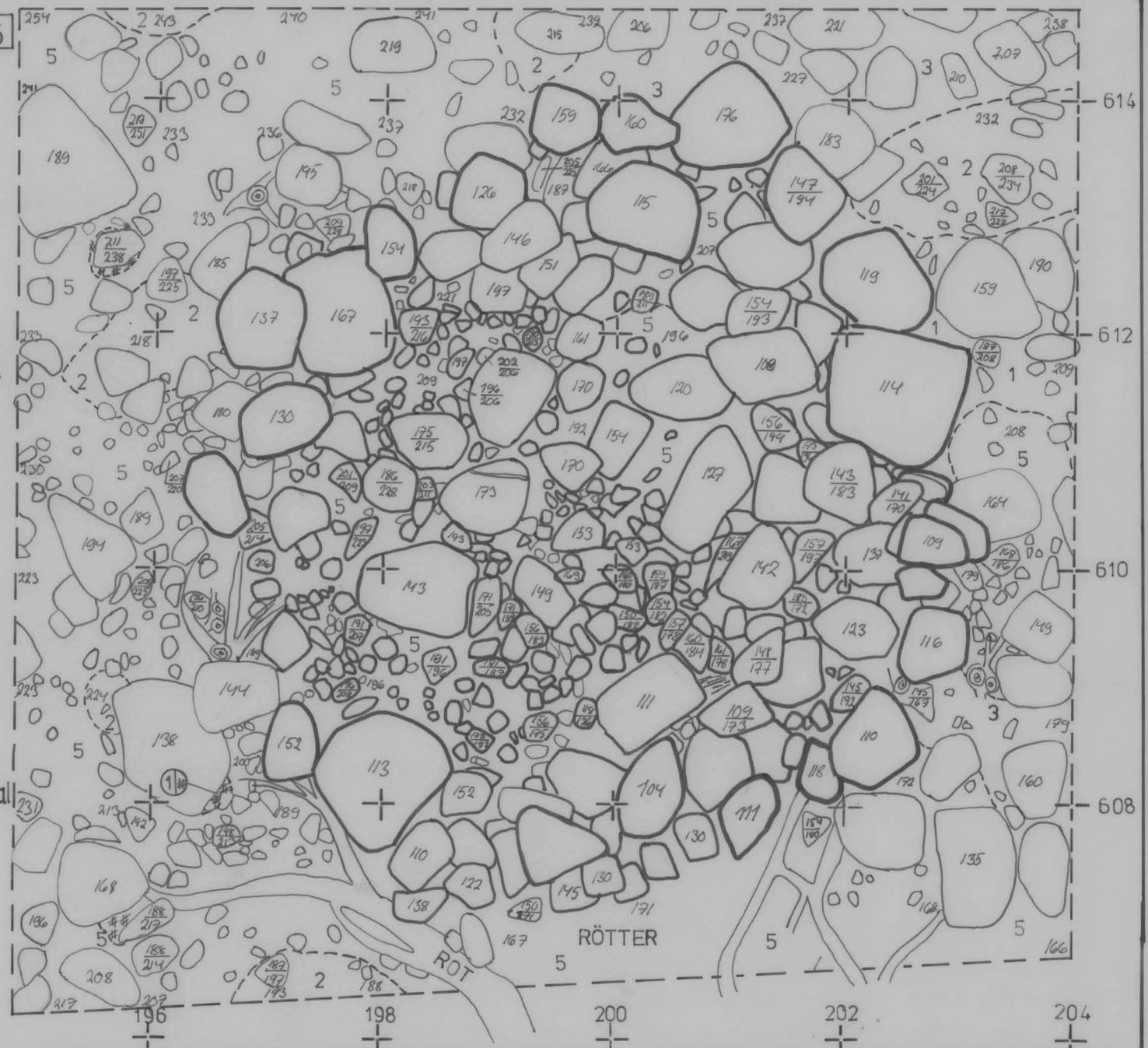
2 = ren grov sand

3 = omrörd jord

5 = grov sand med mylla

= kol, sot

① = C¹⁴-prov med ordningstal

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6

RUKKILA

B.SOHLSTRÖM 1986

Lager IV

Fp 340 = 32,22 möh.

Skala 1:50

Teckn. J. Fast, K.Lönnqvist

0 2m

1 = sandblandad mylla

2 = ren grov sand

3 = omrörd jord

4 = sot och sandblandad mylla

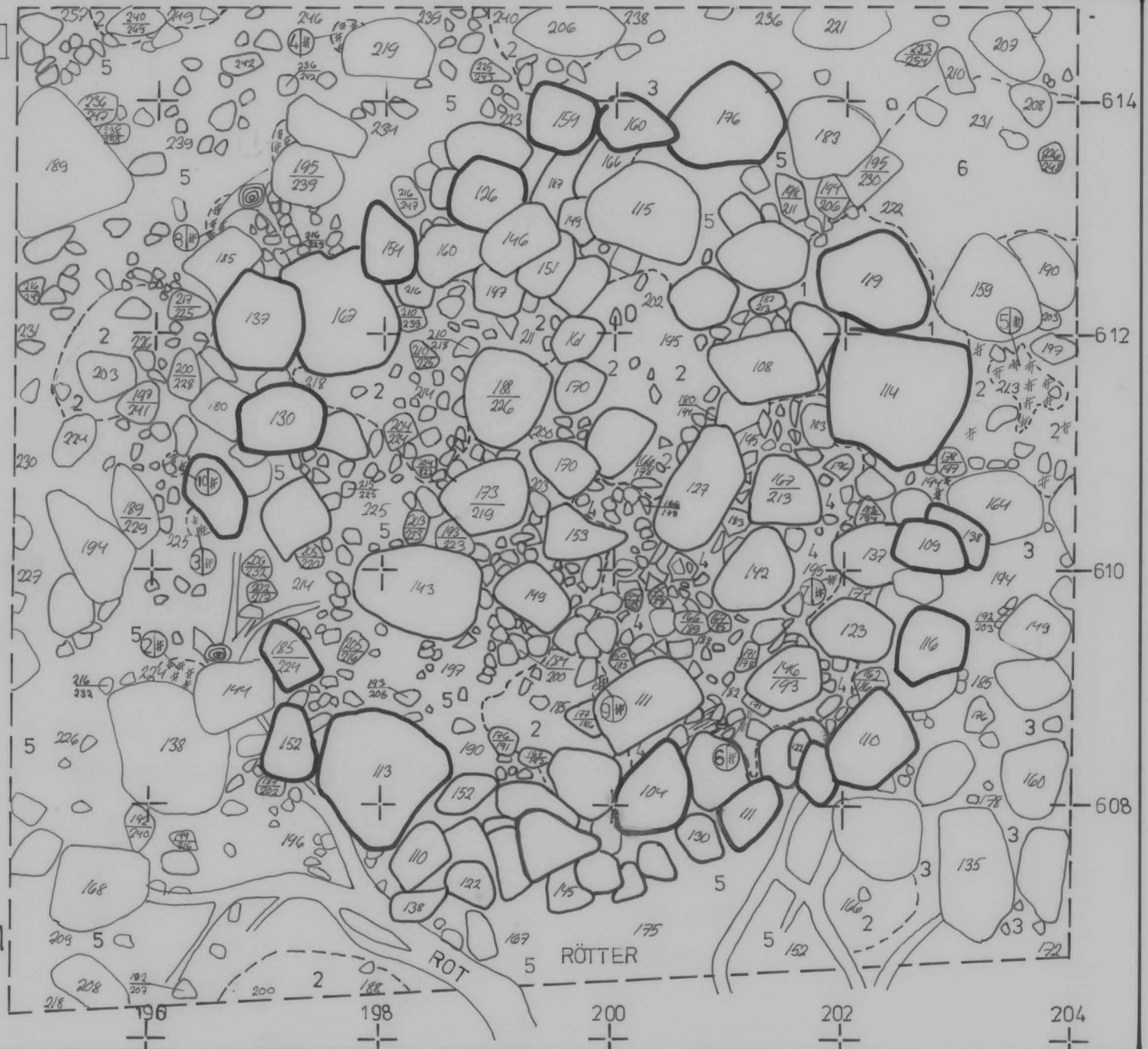
5 = grov sand med mylla

6 = grov järnsand

 = kol, sot

 = C¹⁴prov med ordningstal

 = utgrävningsområdets gräns

HELSINGFORS, MALMGÅRD **6**

RUKKILA

B.SOHLSTRÖM 1986

Lager VI

Fp 340 = 32,22 möh.

Skala 1:50

Teckn J.Fast, K.Lönnqvist

0 2m

2 = ren grov sand

3 = omrörd jord

4 = sot och sandblandad mylla

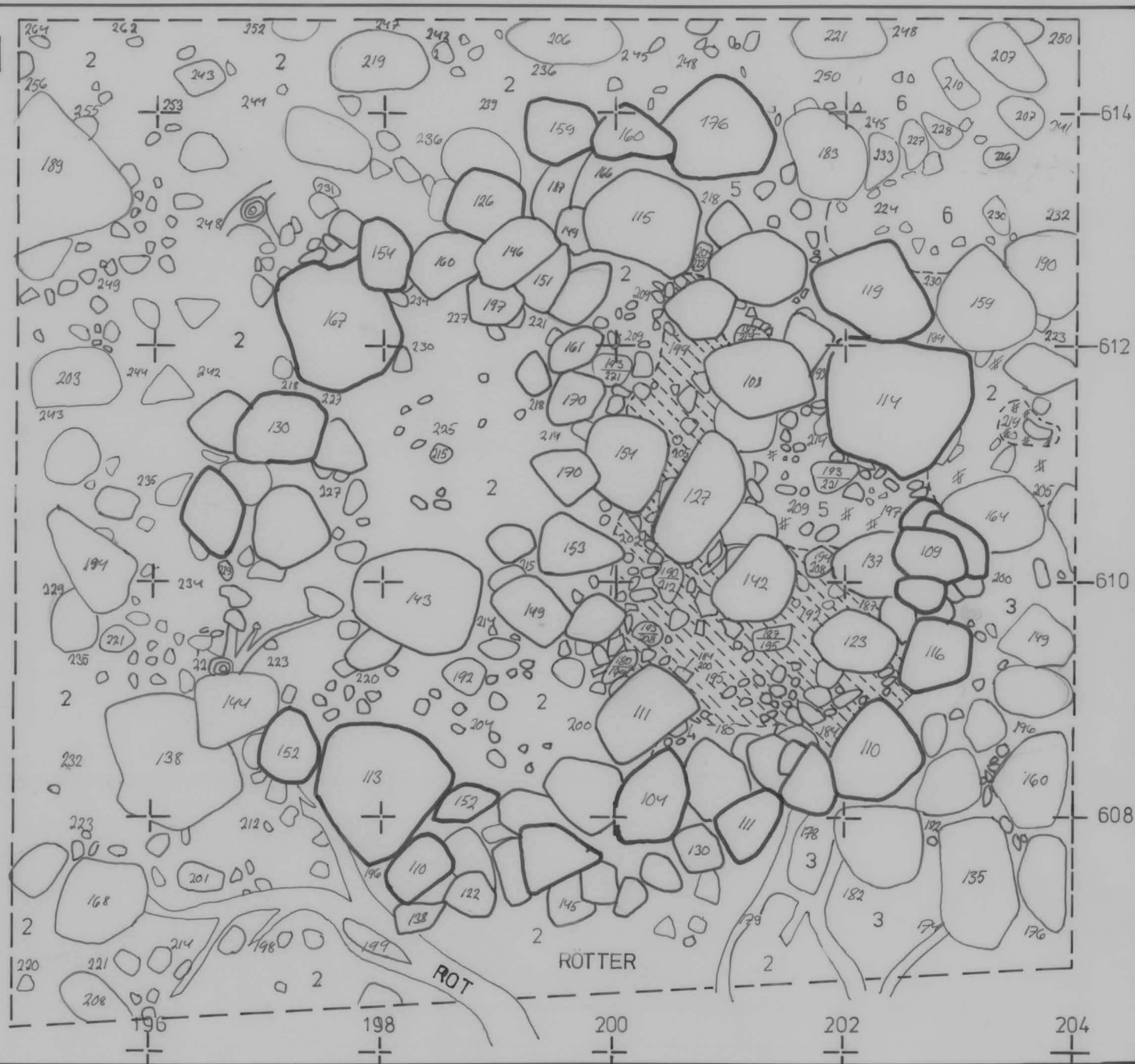
5 = grov sand med mylla

6 = grov järnsand

 = smutsig sand

 = kol, sot

 = utgrävningsområdets gräns

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6

RUKKILA

B.SOHLSTRÖM 1986

Lager VII

Fp 340 = 32,22 möh.

Skala 1:50

Teckn K.Lönnqvist

0 2m

2 = ren grov sand

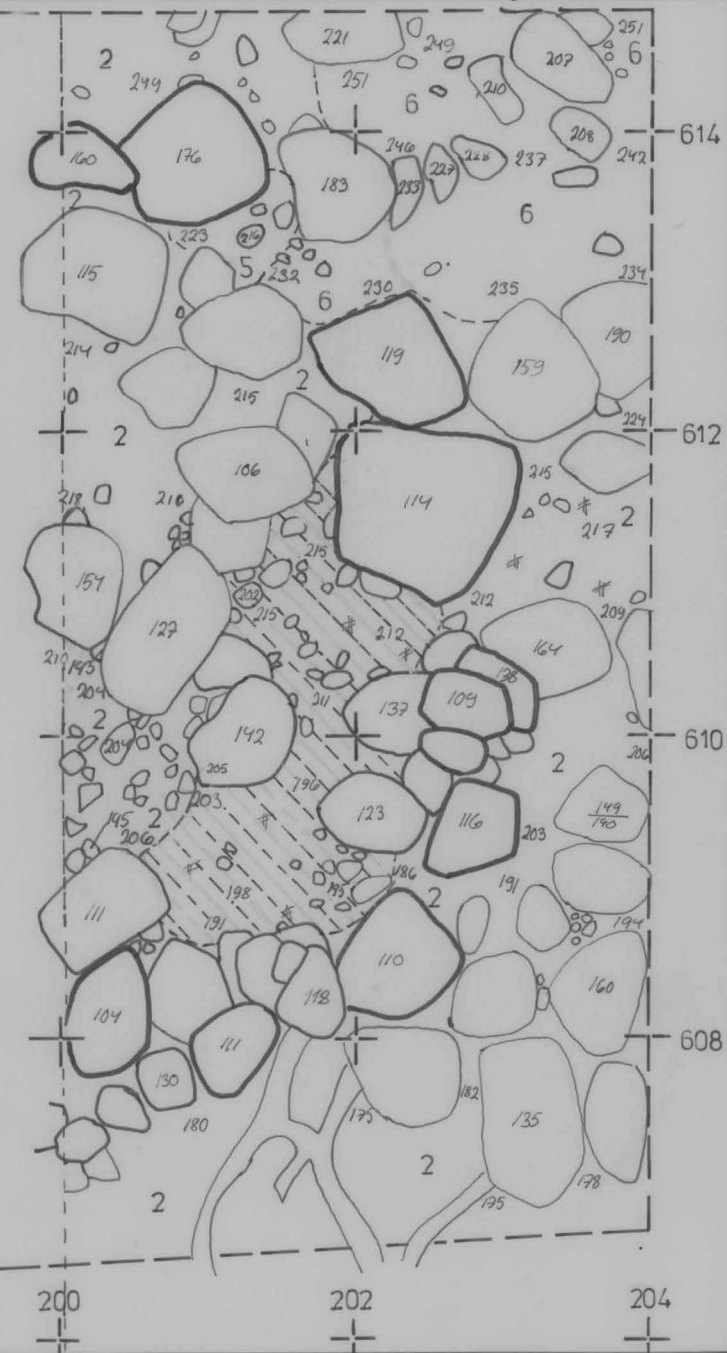
5 = grov sand med mylla

6 = grov järnsand

▨ = smutsig sand

⊕ = kol, sot

EJ UTGRÄVT

HELSINGFORS, MALMGÅRD [6], RUKKILA

B. SOHLSTRÖM 1986, 1987

Rösets profil från Norr till Söder

Fp 340 = 32,22 möh.

Skala 1:50

Teckn. J. Fast, T. Pärssinen

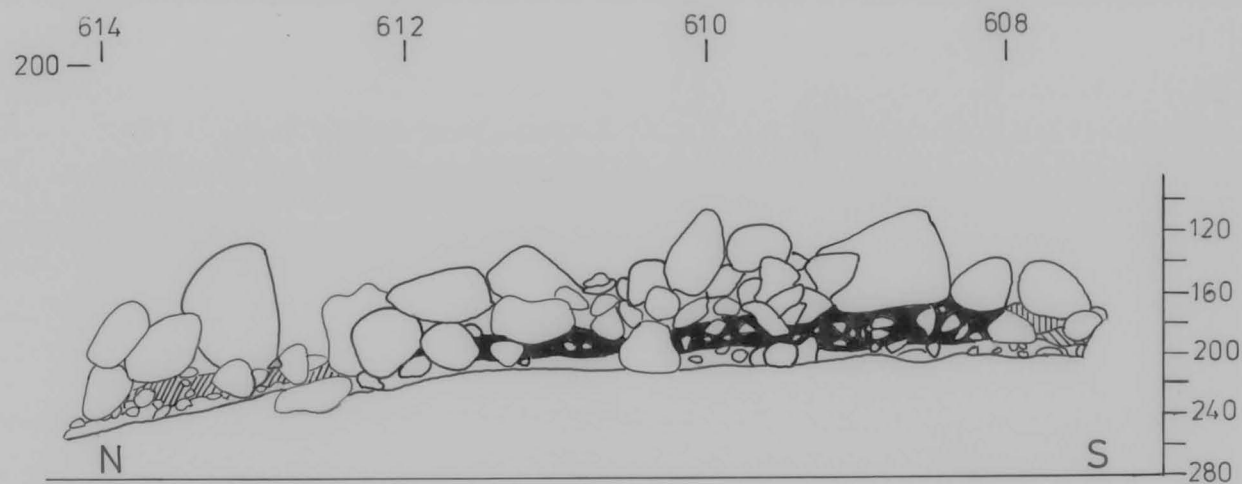
 = torv, mylla

 = sandblandad mylla

 = sot och sandblandad mylla

 = omrörd jord

 = ren grov sand

0 ————— 2m

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6 RUKKILA

B.SOHLSTRÖM 1986

Utgrävningsområdets profiler

Fp 340 = 32, 22möh.

Skala 1:50

Teckn. K. Lönnqvist

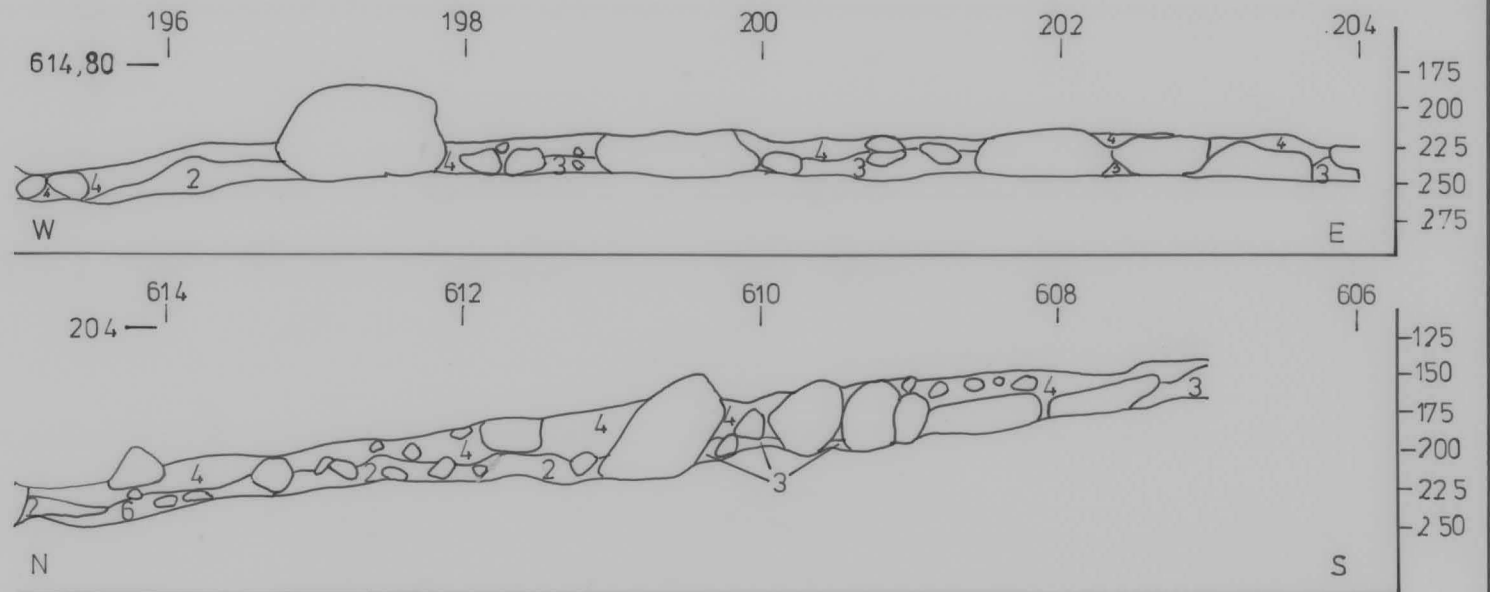
4 = sot och sandblandad
mylla

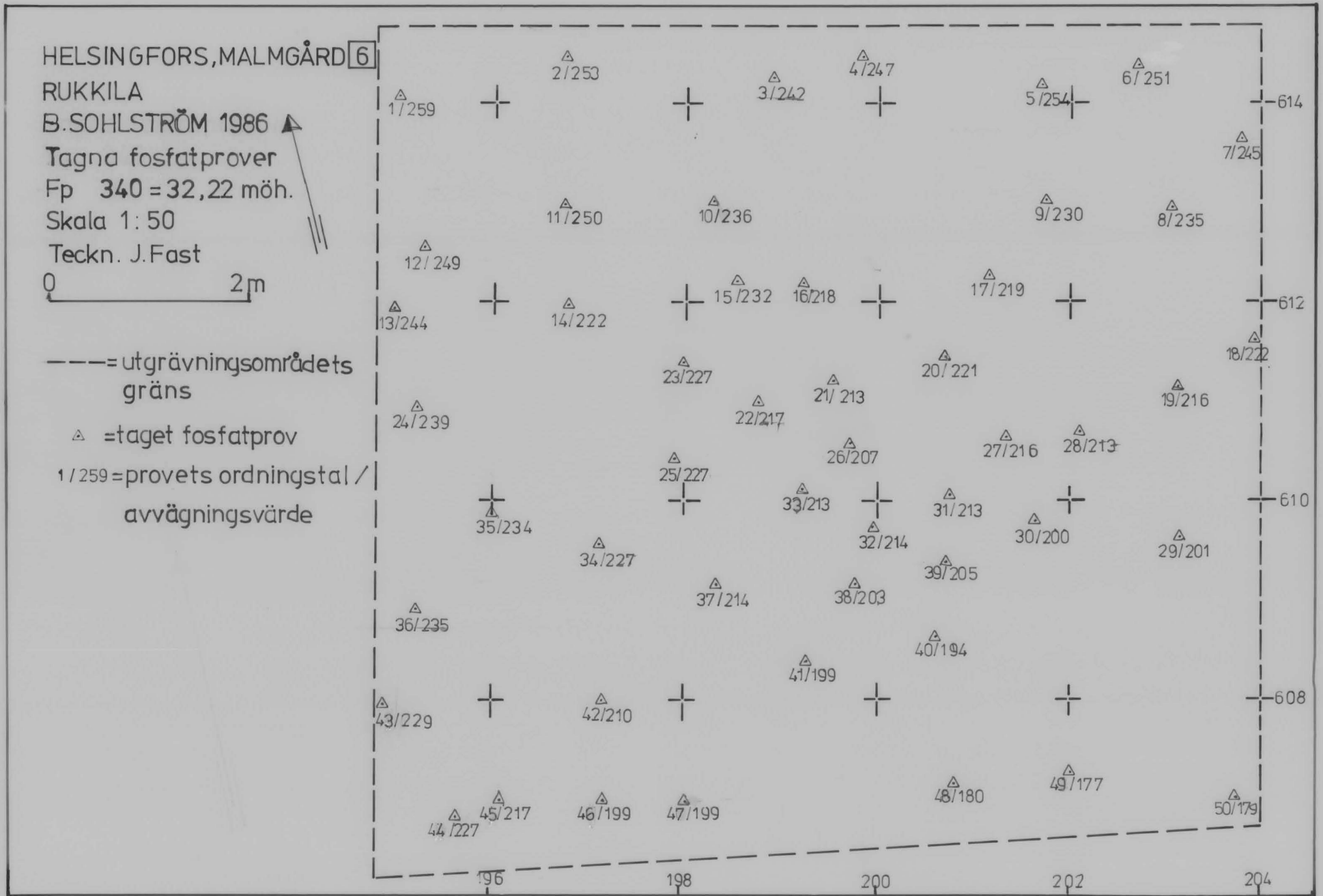
2 = ren grov sand

3 = omrörd jord

6 = grov järnsand

0 2m

HELSINGFORS, MALMGÅRD [6], RUKKILA

66036

1. Översikt över röset sedan träden fällt och innan utgrävningen börjat. N-S.

66048

2. Översikt över röset efter pålningen. Mossa, jord och torv har inte avlägsnats från det översta stenlagret. Vid bildens nedre kant syns provgrävningsdike. NNE-SSW.

66049-50

3. Panorama över röset innan mossa, jord och torv har tagits bort från det översta stenlagret. NW-SE.

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

66043-44

4. Panorama över röset sedan träden fällt
och innan utgrävningen börjat. NNW-SSE.

66041-42

5. Panorama över röset sedan träden fällt
och innan utgrävningen börjat. WSW-ENE.

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

6. Lager 1. Panorama över röset sedan mossa, jord och torv har avlägsnats från utgrävningens område. ENE-WSW. 66056-57

7. Lager 1. Panorama över röset sedan mossa, jord och torv har avlägsnats från utgrävningens område. N-S. 66051-52

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

8. Lager 1. Panorama över röset sedan mossa, jord och torv har avlägsnats från utgrävningsområdet. SW-sektorn är i förgrunden. WSW-ENE. 66068-69

9. Lager 1. Panorama över röset sedan mossa, jord och torv har avlägsnats från utgrävningsområdet. SE-sektorn är i förgrunden. SSE-NNW. 66053-54

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

10. Panorama, lager I. NNW - SSE. 66059, 66061-62.

66066
11. Lager I. SE- och NE-
sektorerna i förgrunden.
SSE - NNW.

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

66063

12. NE-sektorn, lager 1. Ungefär i mitten på bilden syns ett område i röset (rutorna 612-613/200-201) vilket saknade egentlig stenpackning. SSE - NNW.

66070

13. Område inom röset i NE-sektorn (rutorna 612-613/200-201) vilket saknade egentlig stenpackning. Lager 1. NE - SW.

66072

14. Rösets västra sida, lager 2. NNW - SSE.

66102

15. Rösets östra sida, lager 2. SSE - NNW.

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

66103

16. Rösets östra sida, lager 3.
SSE - NNW.

66105

17. Område med mindre stenar
i rutorna 609-610, 60/200-201
i lager 3 på rösets östra sida.
Jämför med bild 16 (66103).
SE - NW.

66106

18. Stenarna från lager 3 har
avlägsnats från rösets östra
sida. Området fotograferades
innan lager 4 grävdes fram.
SSE - NNW.

66107

19. Rutorna 609-610, 60/200-201.
Stenarna från lager 3 har
avlägsnats. Området fotogra-
ferades innan lager 4 grävdes
fram. Jämför med bild 18
(66106) och även med bilderna
16 och 17 (66103, 66105).
SE - NW.

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

66084

20. Rösets västra sida, lager 3
WSW-ENE. SW-sektorn
är i förgrunden.

66085

21. Arbetsbild. Sedan lager 3
har avvägts plockas stenarna
bort innan grävandet av
följande lager tar vid.
Västra sidan av röset.
NNW-SSE.

66089

22. Rösets västra sida, lager 4.
NNW-SSE.

66090

23. Rösets västra sida, lager 4.
SW-sektorn är i förgrunden.
WSW-ENE.

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

66112

24. Rösets östra sida, lager 4.
SSE - NNW.

66115

25. Rösets östra sida, området
innanför kantkedjan, lager 4.
E - W.

66108

26. Arbetsbild. Lager 4 på
rösets östra sida grävs
fram. WSW - ENE.

HELSINGFORS, MALMGÅRD [6], RUKKILA

66116
27. Rösets östra sida, lager 5.
SSE - NNW.

66093
28. Rösets västra sida, lager 5.
SW-sektorn är i förgrunden.
WSW - ENE.

66095
29. Rösets västra sida, området
innanför rösets kantkedja,
lager 5. SW - NE.

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

66120
30. Rösets östra sida, lager 6.
SSE - NNW.

66123
31. Hela utgrävningsområdet
i lager 6. NNW - SSE.

66100
32. Profilen i röset, vid linje 200.
N-5.

HELSINGFORS, MALMGÅRD 6, RUKKILA

66099
33. Profilen i röset vid
linje 200, 610-615/200.
WNW - ESE.

66097
34. Profilen i röset vid
linje 200, 608-612/200.
WNW - ESE.

66096
35. Profilen i röset vid
linje 200, 606-610/200.
WNW - ESE.